

De oefenboekenreeks van HoeymansRekenen

Steeds meer rekenmethoden besteden aandacht aan het automatiseren. Een mooie ontwikkeling. Tegelijkertijd richt een methode zich op het gemiddelde kind, terwijl in de praktijk ieder kind anders leert. De ene leerling is snel toe aan het automatiseren van een bepaald somtype, een andere leerling heeft juist meer tijd en gerichte oefening nodig.

Effectief automatiseren vraagt bovendien om meer dan alleen het maken van veel sommen. Het ontwikkelen van inzicht in de samenhang tussen verschillende rekenbouwstenen is juist essentieel.

Begripsvorming en procedures zijn fundamenteel voor het automatisatieproces. Wanneer leerlingen sommen (zoals $7 + 5$) te vroeg gaan automatiseren, bestaat het risico dat zij tellende rekenaars worden/blijven. Juist de relatie met het springen van en naar de tien en het gebruiken van splitsingen geeft ze handvatten om van het tellend rekenen af te komen. Deze vaardigheden moeten dus voldoende onderhouden worden én de leerling heeft inzicht nodig om deze bouwstenen met elkaar te verbinden.

De oefenboekenreeks van HoeymansRekenen speelt hier doelgericht op in. In deze reeks wordt gewerkt aan zowel inzicht als automatisering. Door een gevarieerd aanbod van sommen, tempo-uitdagingen en speelse werkvormen worden leerlingen actief betrokken bij hun leerproces.

Daarbij ligt de nadruk op het leggen van onderlinge relaties en het zichtbaar maken van verbanden tussen de bouwstenen van het rekenen. Op deze manier werken leerlingen niet alleen aan snelheid, maar bouwen zij ook aan een stevig en duurzaam fundament voor hun verdere rekenontwikkeling.

Let op:
automatiseren vs.
memoriseren

Bij het automatiseringsproces draait het om foutloos rekenen binnen 3 tot 5 seconden (bij de tempo-oefeningen in de werkboekenreeks hanteer ik een norm van 4 seconden). Hierbij mag een passende rekenstrategie worden gebruikt. Pas daarna start het memorisatieproces. Memoriseren betekent dat rekenfeiten uit het hoofd gekend worden (parate kennis). Dit is vooral belangrijk bij optellen en aftrekken tot en met 20 en bij de (deel)tafels tot en met 10. Ook nadat automatiseren beheerst wordt, blijft het belangrijk om te oefenen om het rekenniveau op peil te houden. Hiervoor kunnen bijvoorbeeld flitskaartjes worden ingezet.

Optioneel: flitskaartjes waarop de relatie/strategie én het antwoord staan zijn te bestellen op: platformdynamischeschooldag.nl

Hoeymans Rekenen
waar leren rekenen
echt tot leven komt!

Inzicht

In de afbeelding is een voorbeeld te zien van hoe de relatie tussen verschillende bouwstenen wordt gelegd.

Splits. Welke plussommen en minssommen horen erbij?

10	5	9
2 8	3 2	3 6
$2 + 8 = 10$	$3 + 2 = 5$	$3 + 6 = 9$
$8 + 2 = 10$	$2 + 3 = 5$	$6 + 3 = 9$
$10 - 2 = 8$	$5 - 3 = 2$	$9 - 3 = 6$
$10 - 8 = 2$	$5 - 2 = 3$	$9 - 6 = 3$

Nadat het splitsen is ingeoeffend, leren leerlingen vanuit een splitsing zowel optelsommen als aftreksommen te maken. Vervolgens wordt dit proces omgekeerd: bij een optel- of aftreksom bedenken zij de bijbehorende som ter controle en leggen zij actief de relatie terug naar de bijpassende splitsingen.

In de volgende fase worden optel- en aftreksommen verder ingeoeffend en blijven de leerlingen werken met de controlesommen. Ook hiermee versterken zij niet alleen hun rekenvaardigheid, maar ook hun inzicht in de onderlinge samenhang.

Tot slot ligt de nadruk op het maken van meters en het verhogen van het tempo. Met gerichte tempo-oefeningen wordt zichtbaar of de leerstof daadwerkelijk beheerst wordt en kunnen leerlingen toewerken naar vlot en geautomatiseerd rekenen.

Zo worden in alle oefenboeken uit de reeks van HoeymansRekenen, relaties gelegd tussen de bouwstenen en wordt er toegewerkt naar inzicht én tempobeheersing.

Een kleine greep uit elk oefenboek:

- Bij het rekenen over de tien wordt actief de eierdoos gebruikt.
- Bij het rekenen over elk tiental komt ook de eierdoos weer even terug en wordt de relatie gelegd tussen het springen over de tien met het springen over elk tiental. In dit oefenboek worden ook sommen tussen de tientallen geoefend (zoals $52 + 6$).
- Bij het vermenigvuldigen worden als strategieën het herhaald optellen, het omkeren én de 1x meer/1x minder strategie gebruikt. Dit boek start bij keersomverhalen uittekenen met rekentekeningen en op getallenlijnen. Vanuit deze begripsvorming, wordt doorgepakt op de strategieën. Bij de 1x meer/1x minder strategie, springen leerlingen vaak over tientallen heen. Vandaar dat hier ook even kort een relatie gelegd wordt met hoe het springen over tientallen ook al weer ging.
- Bij deelsommen wordt ook gestart met het begrip. Daarna wordt gekeken naar de relatie met de keersommen. Aan het einde van dit oefenboek komt het delen met rest aan bod. Dit onderdeel richt zich op de power (het foutloos kunnen uitrekenen). Delen zonder rest richt zich op speed, dus op tempobeheersing.

Reken de sommen uit.
Welke som en splitsing passen erbij?

$2 + 8 = 10$	$10 - 3 = 7$	$1 + 8 = 9$
$10 - 2 = 8$	$3 + 7 = 10$	$9 - 1 = 8$
10	10	9
2 8	3 7	1 8

Reken de sommen uit.
Controleer je antwoord met een andere som.

$8 + 2 = 10$, want $10 - 8 = 2$	$2 + 6 = 8$, want $8 - 2 = 6$
$3 + 4 = 7$, want $7 - 3 = 4$	$4 + 5 = 9$, want $9 - 5 = 4$
$1 + 7 = 8$, want $8 - 7 = 1$	$3 + 6 = 9$, want $9 - 6 = 3$
$7 + 3 = 10$, want $10 - 7 = 3$	$1 + 9 = 10$, want $10 - 1 = 9$

Reken de sommen uit.
Doel: 2 minuten, 30 sommen.

$3 + 4 = 7$	$4 + 1 = 5$	$3 + 3 = 6$
$5 + 1 = 6$	$3 + 6 = 9$	$5 + 2 = 7$
$2 + 6 = 8$	$2 + 5 = 7$	$4 + 1 = 5$
$0 + 9 = 9$	$7 + 2 = 9$	$6 + 0 = 6$
$4 + 2 = 6$	$0 + 6 = 6$	$2 + 6 = 8$

Speelse werkvormen

In de oefenboekenreeks worden opdrachten voor inzicht, kale sommen en tempo-opdrachten, afgewisseld met speelse werkvormen die ze alleen of met een maatje kunnen uitvoeren. Denk bijvoorbeeld aan rekenbingo's of aan 'vier op één rij'. Als de leerlingen deze werkvormen met fiches uitvoeren, kunnen ze de speelse werkvormen vaker uitvoeren. Als bij de tempo-opdrachten dan nog uitval blijkt, bieden deze werkvormen de kans voor extra herhaling/inoefening.

Tip: stel dat je te grote fiches hebt om de spellen mee te spelen, kies dan ander materiaal. Denk bijvoorbeeld aan blokjes en pionnen. Zolang het maar twee verschillende materialen zijn, zodat ieder bij bijvoorbeeld de 'vier op één rij' goed kan onthouden welke geplaatste materialen van wie zijn.

Ook zitten in sommige werkboeken kleuropdrachten en zitten in alle werkboeken verschillende dobbelopdrachten. Voor extra inoefening kunnen de dobbelopdrachten ook nog altijd op losse blaadjes of met wisbordjes uitgevoerd worden.

Dit kan ik nu

Elk werkboek uit de reeks eindigt met hetgeen wat de leerling nu geleerd heeft. De leerling produceert nu zelf sommen bij de bouwstenen en laat zien dat de onderlinge relaties begrepen en ingeoeft zijn. De laatste pagina is een zelf in te vullen 'vier op één rij'. Alle sommen die de leerling toch nog moeilijk vindt, kunnen daarin geplaatst worden. Door dat spel dan nog regelmatig te spelen met fiches, worden ook de laatste moeilijkheden verder ingeoeft/onderhouden.

Tot slot: Mochten er vragen zijn over de opdrachten of je merkt dat een kind/leerling toch nog steeds vast loopt, neem dan gerust contact op via info@hoeymansrekenen.nl.

Naast het ontwikkelen van onderwijsmateriaal, geef ik ook scholingen over diverse rekenonderwerpen, waaronder over het automatiseerproces. Wat je kunt verwachten:

- ✓ Belang van automatiseren.
- ✓ Toetsen van het automatiseerproces.
- ✓ Gericht analyseren op groeps- en individueel niveau.
- ✓ Plan van aanpak maken.
- ✓ Variatie aan inoefenen (werkboeken, effectieve bewegend leren werkvormen, spelenderwijs automatiseren).
- ✓ Adviezen voor leerlingen die vastlopen of leerlingen die juist voorlopen.

Daarnaast geef ik consulten die zich kunnen richten op aanbod of resultaten, maar ook kunnen richten op algemene schoolprocessen. Elk contact is altijd vrijblijvend. Vanuit daar kijken we verder wat nodig is.

Remco Hoeymans

Meer informatie?
Kijk op hoeymansrekenen.nl

Tip:
Automatiseren met
SpeedRacer!

Vanaf september 2026 verschijnt het nieuwe **automatiseerspel SpeedRacer**: een innovatief bordspel waarin rekenen en spelen samenkomen. Leerlingen maken een avontuurlijke reis vol obstakels, met focus op rekensnelheid, strategie en interactie. Zo werken zij spelenderwijs aan zelfvertrouwen en sterke rekenvaardigheden. Geschikt voor groep 3 t/m 8.

catchyou.nl

Tip: Fiches te groot? Kies ander materiaal

